

Sygn. akt II Ca 478/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: **SSO Beata Piwko**

Sędziowie: **SSO Cezary Klepacz (spr.)**

SSO Teresa Strojnowska

Protokolant: starszy protokolant sądowy Iwona Cierpikowska

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2015 r. w Kielcach na rozprawie

sprawy z powództwa (...)w S.i Skarbu Państwa – (...)w S.

przeciwko G. L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Sandomierzu z dnia 19 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 893/14

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) w całości i oddala powództwo oraz uchyla rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II (drugim); zasądza od(...)w S. i Skarbu Państwa – (...)w S.na rzecz G. L.kwoty po 15 (piętnaście) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 478/15

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w Sandomierzu domagał się zasądzenia od G. L.na rzecz Skarbu Państwa – (...)w S.kwoty 1.490 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wydania orzeczenia do dnia zapłaty tytułem przepadku świadczenia, w oparciu o przepis art. 412 k.c., podnosząc, że pozwany został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 18 lipca 2013 r., sygn. akt IX K 486/12, za przestępstwo z art. 293 § 1 w zw. z art. 291 § 1 k.k., polegające na tym, że w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przyjął uzyskany za pomocą czynu zabronionego program komputerowy W. (...), który następnie zainstalował na swoim komputerze.

Skarb Państwa – (...)w S.wstąpił do sprawy w charakterze powoda.

Pozwany nie uznał powództwa, podnosząc, że w realiach niniejszej sprawy nie ma świadczenia uzyskanego w zamian za dokonanie czynu zabronionego.

W toku sprawy Prokurator cofnął pozew ponad kwotę 585 zł.

Sąd Rejonowy w Sandomierzu wyrokiem z dnia 19 grudnia 2014 r. zasądził od G. L.na rzecz powoda Skarbu Państwa – (...)w S.kwotę 550 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 19 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt I); uznał częściowe cofnięcie pozwu ponad kwotę 585 zł za dopuszczalne (pkt II); umorzył postępowanie w części cofniętego roszczenia

ponad kwotę 585 zł (pkt III); oddalił dalej idące powództwo (pkt. IV); zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu (pkt V).

Sąd ten ustalił, że G. L. w bliżej nieustalonej dacie, w 2009 r. nabył oprogramowanie operacyjne W. (...), uzyskane za pomocą przestępstwa z art. 278 § 3 k.k., bowiem program ten został zwielokrotniony bez wymaganej licencji. W dniu 29 kwietnia 2009 r. oprogramowanie to zainstalował na dysku twardym komputera pozwanego pracownik serwisu komputerowego. Instalacja nastąpiła z nośnika dostarczonego przez pozwanego, bez sprawdzenia legalności programu. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 18 lipca 2013 r., sygn. akt IX Ka 468/12, G. L. został uznany za winnego tego, że w dniu 21 kwietnia 2009 r., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, rzecz uzyskaną za pomocą czynu zabronionego w postaci programu W. (...) przyjął, a następnie zainstalował, powodując straty w kwocie 1.490 zł na rzecz wymienionych w orzeczeniu podmiotów i za to skazany na karę grzywny. Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 4 marca 2014 r., sygn. akt IX Ka 1713/13, zmienił kwalifikację prawną przypisanego oskarżonemu czynu i zmniejszył wysokość grzywny.

Pismem z dnia 29 kwietnia 2014 r. pozwany został wezwany do zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kwoty 1.490 zł, stanowiącej świadczenie spełnione w zamian za dokonanie czynu zabronionego. G. L. nie zapłacił tej kwoty.

Sąd Rejonowy uznał, że przesłanka orzeczenia przepadku świadczenia została spełniona, bowiem wynika z ustaleń poczynionych w postępowaniu karnym, którymi Sąd jest związany. Skoro nielegalne oprogramowanie operacyjne pochodziło od pozwanego, to jest oczywiste, że musiał je wcześniej nabyć odpłatnie. Wystąpił zatem element świadczenia przewidzianego w art. 412 k.c., zamykającego się w kwocie 550 zł, odpowiadającej cenie oprogramowania operacyjnego typu W., która figuruje na fakturze okazanej przez pozwanego.

Apelację od tego wyroku złożył pozwany, zaskarżając orzeczenie w punktach I i II, a w związku z tym wnosząc o uchylenie orzeczenia w tym zakresie i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej zwrotu kosztów postępowania. W uzasadnieniu skarżący podniósł, że nie można przyjąć, iż kwota 550 zł za zakup oprogramowania w 2005 r. jest adekwatna do roku 2009. Ponadto jedną z przesłanek z art. 412 k.c. jest świadomość popełnienia czynu zabronionego, bądź dokonanego w celu niegodziwym. Tymczasem program został nabyty w dobrej wierze w sklepie, a problem dotyczył jedynie kluczy zainstalowanych na komputerze, które zostały skradzione z centrali M.. Pomyłka nastąpiła w serwisie, do którego oddano komputer, w wyniku czego pracownik, który wgrywał oprogramowanie stracił pracę. Nie jest możliwe naprawienie szkody, gdyż do komputera było dokupione oprogramowanie w tej samej dacie, tj. 28 kwietnia 2005 r. Wymiana dysku czy innego podzespołu nie oznacza konieczności zakupu nowego oprogramowania. Natomiast w 2009 r. na komputerze został zainstalowany wadliwy klucz, co nie spowodowało uzyskania jakichkolwiek korzyści majątkowej. Biegły w postępowaniu karnym stwierdził jedynie, że oprogramowanie zainstalowane na komputerze jest nielegalne, nie kwestionując legalności jego uzyskania. Posiadanie nie jest prawem i przepadek z art. 412 k.c. nie ma tu zastosowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 412 k.c., sąd może orzec przepadek świadczenia na rzecz Skarbu Państwa, jeżeli świadczenie to zostało świadomie spełnione w zamian za dokonanie czynu zabronionego przez ustawę lub w celu niegodziwym. Jeżeli przedmiot świadczenia został zużyty lub utracony, przepadkowi może ulec jego wartość.

Mając to na względzie, należy w pierwszej kolejności zauważyć, że wadliwie zostało sformułowane żądanie w niniejszej sprawie. Prokurator, działając z upoważnienia określonego przez art. 7 i 55 k.p.c., powinien wnosić o orzeczenie przepadku na rzecz Skarbu Państwa – (...)w S.określonej kwoty pieniężnej, uzyskanej przez pozwanego za dokonanie czynu przestępczego oraz o zasądzenie tej kwoty od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa.

Jest to o tyle istotne, że w takiej formie, jak zostało to określone w rozpoznawanej sprawie, można byłoby żądać przepadku świadczenia zarówno od osoby, która je otrzymała, jak i od tej, która spełniła świadczenie, co jest sprzeczne z dyspozycją art. 412 k.c., o czym bliżej w dalszej części uzasadnienia.

Nieuprawnione jest uznanie przez Sądu Rejonowy, że przesłanka orzeczenia przepadku świadczenia wynika z ustaleń poczynionych w postępowaniu karnym, bowiem te ograniczyły się do stwierdzenia, że oprogramowanie zainstalowane na dysku pozwanego było nielegalne, bez badania, w jaki sposób G. L. nabył ten program, w szczególności, czy nastąpiło to w drodze odpłatnej czynności prawnej. Jedynym wiążącym ustaleniem, zgodnie z art. 11 k.p.c., jest zatem fakt, iż oprogramowanie było nielegalne, a uzyskane zostało w drodze czynu zabronionego. Zupełnie dowolne, bo niewynikające z jakichkolwiek dowodów, jest ustalenie, że pozwany nabył odpłatnie to oprogramowanie.

Ta ostatnia okoliczność nie ma zresztą znaczenia dla rozstrzygnięcia, bowiem w ten sposób mógłby zostać ujawniony jedynie podmiot, od którego pozwany nabył nielegalne oprogramowanie i który w związku z tym ponosiłby odpowiedzialność karną.

Jak wynika z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 1973 r., III CZP 41/72, OSNC 1974/2/21, pochodzące z kradzieży i sprzedane paserowi rzeczy ani ich wartość nie podlegają przepadkowi na podstawie art. 412 k.c.; w wypadku kolejnego zbywania przez paserów rzeczy pochodzących z kradzieży przepadkowi z art. 412 k.c. podlega świadczenie z każdej transakcji, otrzymane przez pasera za zbywane rzeczy.

W uzasadnieniu tego orzeczenia wyjaśniono, że w razie sprzedaży rzeczy pochodzącej z kradzieży występują dwa świadczenia: wydanie skradzionego przedmiotu i zapłata ceny. Pierwsze z nich obejmuje tylko przeniesienie posiadania, paser bowiem, mając świadomość pochodzenia rzeczy z przestępstwa, nie nabywa prawa własności. Ponieważ posiadanie nie jest prawem, przepadek z art. 412 k.c. nie ma zastosowania. Godziłby on zresztą w prawa poszkodowanego, pozbawiając go możliwości odzyskania rzeczy, na której miejsce, w razie niemożności zwrotu, wchodzi odszkodowanie obejmujące jej wartość. Zobowiązany zaś do naprawienia szkody przede wszystkim przez zwrot rzeczy jest m.in. również paser. Przepadkowi ulega natomiast cena sprzedażna uiszczona przez pasera sprzedawcy, którym może być sprawca kradzieży bądź też paser, gdy rzecz pochodząca z kradzieży jest przedmiotem kolejnego zbycia. Przepadek może nastąpić w momencie spełnienia świadczenia (zapłaty ceny), obejmując uiszczoną w ten sposób kwotę. Dłużnikiem jest w tym wypadku przyjmujący świadczenie, tj. sprzedawca rzeczy, będący sprawcą kradzieży bądź paserem. W razie zatem kolejnego zbywania przez paserów rzeczy pochodzących z kradzieży przepadkowi z art. 412 k.c. może podlegać świadczenie z każdej transakcji otrzymane przez pasera za zbywaną rzecz, jako wynikające z czynności prawnej o niegodziwym celu.

G. L. przyjął uzyskany za pomocą czynu zabronionego program komputerowy, który następnie zainstalował na swoim komputerze. Jeżeli nawet zapłacił za oprogramowanie, co nie zostało ustalone w toku procesu, to przepadkowi mogłoby podlegać jedynie świadczenie w postaci zapłaconej ceny. Wzbogaconym byłby jednak sprzedający, który świadczenie to przyjął, a zatem wobec niego przysługiwałoby ewentualne roszczenie z art. 412 k.c. Nie zostało wykazane, by pozwany kopiował i dokonywał dalszej dystrybucji zainstalowanego na swoim komputerze nielegalnego oprogramowania. Nie można zatem przyjąć, że uzyskał świadczenie, które czyniłoby go wzbogaconym. Tym samym wystąpienie przeciwko niemu z roszczeniem wynikającym z art. 412 k.c. jest bezprzedmiotowe.

Mając to na uwadze, zmieniono zaskarżony wyrok w punkcie I w całości i oddalono powództwo, zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c.

Na podstawie ostatnio wymienionego przepisu uchylono, jako zbędne, rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II wyroku. Uznając bowiem skuteczność cofnięcia pozwu, Sąd Rejonowy dał temu wyraz poprzez umorzenie postępowania na podstawie art. 355 § 1 w zw. z art. 203 k.p.c. (pkt III).

Na podstawie art. 98 § 1 i 2 oraz art. 105 § 1 w zw. z art. 56 § 1 i art. 108 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. zasądono od (...)w S. i Skarbu Państwa –(...)w S.na rzecz G. L.kwoty po 15 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego – opłaty od apelacji w kwocie 30 zł.

SSO C. Klepacz SSO B. Piwko SSO T. Strojnowska